

NASLOVNICA

ČLANCI

Tekući broj

Prethodni broj

Prošli brojevi

Zbirke po temama

TKO ŠTO RADI U JAVNOM ZDRAVSTVU

DOGAĐANJA

O NAMA

HČJZ

Upute za autore

Autorska izjava

PISMA ČITATELJA

KORISNI LINKOVI

Baze podataka

Časopisi

Edukacija

Knjige

Kongres

Medline

Newsletter

Organizacije

MAPA PORTALA

Najava novih tema

Hrana i zdravlje (Food and health)

Marian Katalenić

Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Priprema se posebna tema HČJZ pod nazivom « Hrana i zdravlje ». Ova tema može biti vezana i za županiju, regiju ali i općenito za Hrvatsku, a osnova joj je potaknuti znanstvenike, stručnjake, znalce i sve koji se bave hranom da pokušaju u ponuđenim temama odabrati svoju i dati jasno i sažeto mišljenje o istom.

Pozivamo autore da odaberu jednu ili više tema koje su navedene u prilogu ili nadopune novom te da svoje radove šalju na e-mail : katalenic@hzjz.hr s naznakom «tema hrana i zdravlje» do 1.10.2006 godine.

Uvjeti pisanja prema uputama za autore, na stranicama www.hczjz.hr.

Treba li otvoriti raspravu o povezanosti hrane i zdravlja ?

Proizvođač ne smije ponuditi na prodaju zdravstveno neispravnu hranu, a ako se to dogodi isključivi je krivac za to. Prije je država bila ta koja je morala učiniti sve da bi osigurala zdravstveno ispravnu hranu na tržištu. Zdravstveno ispravna hrana je ona koja ne može prouzročiti štetne posljedice na zdravlje ljudi, ako je proizvedena, pripremljena i konzumirana u skladu s njezinom namjenom. To se smatra najnižim standardom ispod kojeg se ne smije ići. No prema ustaljenom načinu mišljenja, samo štetne tvari utječu na ocjenu zdravstvene ispravnosti.

« Štetnom za zdravlje ljudi smatra se hrana ako:

- sadrži mikroorganizme ili tkivne parazite opasne za zdravlje ljudi, bakterijske toksine, mikotoksine, histamin i njemu slične tvari ili i druge mikroorganizme ili tkivne parazite iznad dopuštenih količina,
- sadrži prirodne toksine ili druge prirodne toksične tvari iznad dopuštenih količina,
- sadrži ostatke pesticida, veterinarskih lijekova, metale i metaloide te druge tvari štetne za zdravlje ljudi iznad dopuštenih količina,
- sadrži prehrambene aditive koji se ne smiju rabiti u određenoj vrsti hrane ili ako je sadržaj prehrambenih aditiva prisutnih u hrani iznad dopuštenih količina,
- sadrži radionuklide iznad propisane granice ili ako je ozračena iznad dopuštene granice,
- ambalaža sadrži mikroorganizme ili druge tvari koje mogu utjecati na povećanje sadržaja tvari štetnih za zdravlje ljudi u hrani,
- ako potječe od uginulih životinja ili od životinja kojih klaonička obrada iz bilo kojeg razloga nije dopuštena «

Pri odlučivanju je li neka hrana štetna za zdravlje ljudi, uzimaju se u obzir:

- mogući neposredni ili posredni, kratkoročni ili dugoročni štetni učinci te hrane na zdravlje osobe koja je konzumira te učinci na buduće generacije,
- moguće kumulativno toksično djelovanje,
- posebna zdravstvena osjetljivost specifične kategorije potrošača na hranu namijenjenu toj kategoriji potrošača.

Odluka je li hrana štetna za zdravlje ljudi ili ne ipak je povezana samo s štetnim tvarima prethodno nabrojenim. Postoje li i drugi sastojci koji bi mogli utjecati na zdravlje ?

Hiperprodukcija hrane s različitim manje vrijednim sastojcima, otvara s pravom pitanja treba li standarde dizati i jesu li nuđenje i zarada postali sami sebi svrhom, dok je zaštita zdravlja potrošača samo alibi za prethodno rečeno?

Zabluda je da samo društvo koje je dovoljno bogato može snositi posljedice hiperprodukcije i stati na kraj svemu i svačemu što se nudi pod nazivom hrana?

Tko će sanirati posljedice ako se utvrdi da je hrana bez toksičnih, štetnih sastojaka na drugi način opasna po zdravlje? Tu se prvenstveno misli na sastojke hrane koji su surogati, tehnološke zamjene za poznate sastojke i kompozicije hrane u kojoj preteže veća količina masnoća i ugljikohidrata. Važno je i da su vrste masnoća, ugljikohidrata i bjelančevina također pomno odabrane i da predstavljaju biokemijski prihvatljive, iskoristive sastojke navedenih energetskih i gradivih tvari.

S druge strane, glad, život od donacija hrane s tko zna kakvim predznakom, stoji nasuprot prividnom obilju. Na kraju i obilje i glad imaju isti učinak na čovjeka, ali slika je ipak drugačija.

Kada postavimo pitanje « što je to hrana ? » rijetko bi, naišli na potpuno identične odgovore. To se posebno odnosi na različita podneblja, kulture, vjere, općenito razmišljanja unutar na oko homogene skupine ljudi.

Hrana je uvijek predstavljala neposrednu vezu s preživljavanjem, a vrijeme utrošeno na potragu za hranom je obrnuto proporcionalno razvoju tehnologije.

Zato je potrebno dobiti odgovor od znanstvenika, stručnjaka, znalaca i svih koji se smatraju pozvanima na opća pitanja:

1. Što je hrana? Definicija iz Zakona o hrani, definicija nutricionista, definicija vjerskih skupina (košer, halal ...), definicija prehrambenih pokreta (vegetarijanska i veganska prehrana, makrobiotička prehrana, frutarijanska prehrana, bretharijanac)
2. Što je prehrana? Utjecaj prehrambenih navika na zdravlje? Prehrambene piramide, istina ili zabluda? Hrana za posebne prehrambene namjene. Prehrana ljudi s posebnim potrebama. Hrana i alergija. Prehrambene navike pojedinih dobnih skupina u Hrvatskoj? Prehrambene navike Hrvata u usporedbi s drugim zemljama.
3. Hrvatska prehrambena politika. Strategija zdravstvene ispravnosti hrane u Hrvatskoj. Što je kvaliteta (skup sastojaka hrane)? Kakav je utjecaj sastojaka koji čine hranu na

NAJAVA NOVIH TEMA

Hrana i zdravlje

SDRŽAJ

Priprema za ispis članka

Pošalji ovaj članak:

[Upišite e-mail adresu](#)

POŠALJI STRANICU

- zdravlje? Osim odgovora na opća pitanja, mora se znati i za neke specifičnosti vezane za hranu kao:
4. Hrana i štetni sastojci? Štetni sastojci koji nastaju tijekom pripreme hrane, ostaci tvari za zaštitu bilja, veterinarski lijekovi. Štetni sastojci iz okoliša.
 5. Dopušteni dodaci hrane. Nutritivni dodaci, aditivi.
 6. Nova hrana i hrana iz GM biljaka .
 7. Uloga državne uprave i pojedinih institucija .
Uloga pojedinih ministarstava: Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva , drugih ministarstava, mreža zavoda za javno zdravstvo, laboratorijske jedinice
 8. Hrvatska i EU u području hrane. Zakonodavstvo, razlike i sličnosti Nakon toga slijede konačni odgovori :
 9. Je li globalizacija u trgovini hranom prednost ili mana? Postoji li prehrambena politika Hrvatske? Postoji li pitanje utjecaja hrane na zdravlje?

Radujem se budućoj suradnji.

Marijan Katalenić

Kontakt:

Hrvatski zavod za javno zdravstvo
Služba za zdravstvenu ekologiju
Rockefellerova 7, 10000 Zagreb

e-mail: marijan.katalenic@hzjz.hr